

ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗА ПРОГРАМОЮ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Чирук Віктор

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Науковий керівник: Романова В. І.

*кандидат наук з фізичного виховання, доцент,
доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання
та адаптивної фізичної культури
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Анотація. У статті розглядаються ключові проблеми викладання фізичної культури за програмою Нової української школи (НУШ), включаючи недостатню кількість навчальних годин, брак сучасного обладнання та кваліфікованих педагогів. Запропоновані рекомендації щодо вдосконалення організації уроків, зокрема впровадження інноваційних методик, мотиваційних підходів та здоров'язберігавальних технологій, які можуть стати основою для подальшого аналізу та реалізації змін у навчальному процесі фізичної культури

Ключові слова: учні, фізична культура, Нова українська школа.

Abstract. The article discusses the key problems of teaching physical education in the New Ukrainian School (NUS) curriculum, including insufficient number of teaching hours, lack of modern equipment and qualified teachers. Recommendations for improving the organisation of lessons, including the introduction of innovative methods, motivational approaches and health-saving technologies, which can become the basis for further analysis and implementation of changes in the educational process of physical education, are proposed.

Keywords: students, physical education, New Ukrainian School.

Головна мета реформи Міністерства освіти і науки Нової української школи (НУШ) полягає у створенні школи, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням знання й уміння, які вони зможуть застосовувати їх у повсякденному житті [2].

Останнім часом концепція НУШ утвердилася як ключовий стратегічний орієнтир у системі початкової та загальної середньої освіти України. Вона охоплює не лише оновлення навчальних програм, але й трансформацію підходів до формування і розвитку кожного учня. Фізичне виховання займає важливе місце в цій концепції, адже воно відіграє ключову роль у забезпеченні гармонійного фізичного, психічного та соціального розвитку школярів [3].

У межах концепції Нової української школи (НУШ) освітній процес зазнає істотного переосмислення, що включає зміни у структурі навчальних програм, акцентування уваги на розвиток ключових компетентностей та формування громадянської свідомості. Водночас фізичне виховання залишається важливою складовою цієї системи, яка потребує глибокого аналізу та посиленого підходу до впровадження.

Реалізація концепції НУШ створює перспективи для вдосконалення організації фізичного виховання українських школярів. Застосування сучасних методик та впровадження інноваційних програм здатні підвищити ефективність фізичного виховання та заохотити учнів до активної участі до занять фізичною культурою та спортом.

Науковці-практики зазначають, що покращення сучасних методів організації уроків фізичної культури є одним із ключових шляхів підвищення ефективності фізичного виховання у закладах загальної середньої освіти [1].

Мета дослідження – виявити основні проблеми викладання фізичної культури за програмою Нової української школи та запропонувати шляхи їх вирішення

Завдання дослідження:

1. Окреслити ключові проблеми викладання фізичної культури в межах НУШ.
2. Сформулювати рекомендації для вдосконалення організації уроків з фізичної культури.

Викладання фізичної культури за програмою НУШ стикається з низкою викликів, які потребують уваги. Попри певні зрушення в цьому напрямку, які стали можливими завдяки заходам державної політики, все ще залишаються актуальними проблеми, зокрема недостатня кількість навчальних годин для фізичної культури порівняно зі світовими стандартами, а також дефіцит сучасного обладнання та кваліфікованих педагогів у цій сфері.

У багатьох країнах світу уроки фізичної культури проводяться щонайменше три рази на тиждень. Наприклад, у таких країнах, як Китай, Великобританія та США, заняття фізичною культурою можуть проходити щодня. Крім того, у багатьох школах за кордоном активно підтримуються спортивні секції, що доповнюють основні уроки фізичної культури. Для

прикладу у США уроки фізичної культури проводяться щонайменше 3 рази на тиждень, а в деяких школах – щодня. У Великобританії школярі займаються на уроках фізичної культури 2-3 на тиждень, включаючи уроки фізичної культури та позакласні спортивні заходи. В Китаї уроки фізичної культури проводяться щодня, що є частиною державної політики щодо здоров'я молоді.

Зміст фізичної культури в рамках НУШ має особливості, які спрямовані на те, щоб зробити фізичне виховання не лише корисним, але й цікавим для учнів.

Зокрема, слід зазначити використання компетентнісного підходу для сприяння гармонійному розвитку учнів, де основна увага приділяється формуванню ключових компетентностей, таких як здоров'язбережувальна, соціальна та комунікативна. Програма побудована за модульним принципом, що дозволяє школам обирати варіативні модулі, наприклад, бадмінтон, флорбол, черлідінг, скандинавська ходьба тощо [4]. Це забезпечує гнучкість освітнього процесу і врахування інтересів школярів. Вчителі фізичної культури, які люблять свою роботу і дітей, намагаючись зробити уроки цікавими та ефективними, використовують інтерактивні технології, проєктно-орієнтовані заняття та диференційований підхід. Особливий акцент робиться на формуванні здорового способу життя через фізичну активність, правильне харчування та психоемоційний баланс. Програма НУШ враховує фізичні можливості кожного учня, що дозволяє створити комфортні умови для занять. Значна увага програми НУШ відводиться позакласній роботі. Заохочується участь у спортивних секціях, змаганнях, квестах та інших заходах, які доповнюють уроки фізичної культури.

Програма фізичної культури в рамках НУШ включає **75 варіативних модулів, які** охоплюють широкий спектр активностей, від традиційних видів спорту, таких як баскетбол і плавання, до сучасних напрямків, як скандинавська ходьба чи флорбол. Сьогодні програма НУШ передбачає від 12 до 16 варіативних модулів з фізичної культури, які заклади освіти можуть обирати залежно від інтересів учнів.

Варіативні модулі з фізичної культури в рамках НУШ можна поділити за кількома принципами: метою і завданнями уроку, видом активності, використанням обладнання, спрямованістю.

За метою і завданням можуть бути модулі для розвитку фізичних якостей; для формування командної роботи (баскетбол, футбол); для індивідуального розвитку (теніс, шахи). За видом активності орієнтовно можна поділити на спортивні модулі (баскетбол, футбол, волейбол); танцювальні модулі (аеробіка, акробатичний рок-н-рол), ігрові модулі (шашки, шашки, флорбол). За використанням обладнання: з м'ячем (гандбол, регбі, бейсбол); з ракетками (бадмінтон, настільний теніс, сквош);

з предметами (алтимат фризбі, дартс, петанк). Якщо розглядати спрямування варіативних модулів, то їх можна класифікувати як розвивальні модулі (гімнастика, плавання); військово-прикладні (самбо, бойовий хортинг); технічні модулі (велоспорт, лижна підготовка) [4].

Викладання фізичної культури за програмою НУШ стикається з низкою викликів, які потребують уваги:

1. Недостатня матеріально-технічна база. Багато шкіл не мають сучасного обладнання для проведення уроків фізичної культури, що обмежує можливості впровадження нових методик.

2. Підготовка вчителів фізичної культури. Вчителі часто потребують додаткового навчання для адаптації до нових стандартів та інтерактивних методів викладання.

3. Мотивація учнів. Формування стійкої мотивації до занять фізичною культурою залишається складним завданням, особливо в умовах цифровізації та зниження фізичної активності серед молоді.

4. Інтеграція здоров'язбережувальних технологій. Впровадження методик, які сприяють формуванню здорового способу життя, потребує системного підходу.

5. Адаптація до індивідуальних потреб учнів. Необхідність врахування фізичних можливостей кожного учня вимагає диференційованого підходу до навчання.

Аналіз науково-методичних джерел, досвід вчителів фізичної культури та проведення з ними опитування допоміг окреслити рекомендації удосконалення уроків фізичної культури за програмою НУШ.

Вдосконалення уроків фізичної культурою за програмою НУШ вбачаємо у збільшенні кількості навчальних годин. Тому вважаємо за необхідне переглянути освітні програми з метою доведення відповідності кількості годин для фізичної культури відповідно до світових стандартів. Доречною є підтримка позакласної активності дітей шкільного віку під час секційної роботи та заходів з спортивно-оздоровчої роботи.

Для якісного забезпечення освітнього процесу необхідно модернізувати матеріально-технічну базу, а саме забезпечити школи сучасним спортивним інвентарем та обладнанням, необхідних для впровадження варіативних модулів НУШ; ініціювати партнерів, спонсорів зі спортивними клубами чи іншими організаціями для отримання доступу до професійних майданчиків та інвентарю.

Безумовно потребує перекваліфікація вчителів фізичної культури. Це питання можна вирішити організацією систематичних тренінгів для педагогів щодо сучасних методик навчання; впровадженням навчальних курсів з використання варіативних модулів та інтерактивних методів викладання.

В освітньому процесу значну роль відіграє мотивація учнів, яку потрібно формувати і постійно підтримувати розробляючи завдання, що враховуватимуть інтереси учнів і забезпечуватимуть позитивний

емоційний досвід. Як показує досвід, ефективними засобами зацікавити дітей до систематичних занять фізичною культурою і спортом є використання інтерактивних форматів таких, як спортивні ігри, квести, тематичні уроки.

Важливою вимогою під час проведення уроків фізичної культурою є не байдужість вчителя, яка має прояв у постійному застосуванні індивідуального підходу. Педагог повинен враховувати фізичні можливості кожного учня для створення комфортних умов навчання, адаптовувати навчальний матеріал для учнів з особливими потребами.

Програма НУШ неможлива без інтеграції здоров'язбережувальних технологій. Це завдання можна реалізувати підсилення уроків компонентами щодо формування здорового способу життя, зокрема винесенням тем раціонального здорового харчування, формування стійкості до стресових ситуацій.

Отже, слід зазначити, що впровадження програми з фізичної культури за програмою НУШ сприяє не лише фізичному розвитку школярів, а й формуванню здорового способу життя, розвитку соціальних навичок та покращенню загальної мотивації до занять спортом. Завдяки варіативним модулям учні отримують можливість обирати види фізичної активності відповідно до власних інтересів, що робить уроки більш ефективними та цікавими. Крім того, інтеграція сучасних методик та здоров'язбережувальних технологій допомагає адаптувати фізичне виховання до потреб кожного школяра, враховуючи його фізичні можливості та індивідуальні особливості.

Впровадження програми фізичної культури за концепцією НУШ потребує вдосконалення організаційних аспектів через збільшення кількості навчальних годин, модернізацію матеріально-технічної бази, підвищення кваліфікації педагогів та формування стійкої мотивації учнів. Важливим є також диференційований підхід до навчання, впровадження здоров'язбережувальних технологій та інтеграція інноваційних методик. Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню ефективності фізичного виховання та розвитку учнів у відповідності до сучасних освітніх стандартів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Москаленко Н., Сидорчук Т., Кошелева О., & Демідова О. Сучасні аспекти викладання уроку фізичної культури. *Sport Science Spectrum*. 2024. (1). С. 90-96. 2. Нова українська школа. МОН України. URL: <https://mon.gov.ua/tag/nova-ukrainska-shkola?&tag=nova-ukrainska-shkola>. 3. Семененко В., Теліус В. Фізичне виховання в концепції Нової української школи: проблематика і перспективи. *Sport Science Spectrum*. 2024. (1). С. 104-108. 4. Усі 75 модулів з фізичної культури. Перелік варіативних модулів НУШ. *Модельна навчальна програма з фізичної культури 5-9 класи*. - YouTube.